

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННОКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ
МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 39 (793) | Субота, 23 верасня 1950 года | Цана 50 кап.

Кіномаханік

У вёску прыехала кіноперасоўка. Толькі машына спынілася каля калгаснага клуба, як на вуліцы пачуліся ўжо вясёлыя галасы: «Кіно прыехала! Кіно!». Малады спяналася дэведца, якая сёння будзе паказваць кінокарціна, дапамагала расставіць у клубе лавы, падвешваць экран, расклейвала ў вёсцы афішы.

Прышлі і старэйшыя калгаснікі пагутарыць з кіномаханікам аб навінах—дэведца аб будучых сталінскіх тэхнічных гідрабудаваннях на Волзе і ў Сярэдняй Азіі, у стварэнні якіх удзельнічае ўся краіна, аб ваенных падзеях у Карэі, аб дэсаннааджаннях, аб узбуйненні калгасаў і інш.

Цэлы прыем кіномаханіка на вёсцы сведчыць аб тым, што ў яго асобе калгаснікі бачаць не проста тэхнічнага работніка, які «пракруціць» фільм і паехаў, а перш за ўсё, агітатара і прапагандыста.

«Сакратары райкомаў КП(б)Б абавязаны забяспечыць арганізацыю сістэматычнай работы з кіномаханікамі сельскіх кіноперасоўкаў. — гаворыцца ў настанове ЦК КП(б)Б аб палепшэнні кіноабслугоўвання сельскага насельніцтва. — праўдзільна пастаянныя клопаты аб іх ідэйным і культурным росце, вышчыраванні з іх сапраўдных гутаркаў і прапагандыстаў, бліжэйшых памочнікаў партыйных арганізацый у масавай рабоце сярод насельніцтва».

Некаторыя кіномаханікі, як напрыклад Іванькоў і Курасоў з Гародзскага раёна Віцебскай вобласці імкнуцца ўважліва сваю работу з агульна-палітычнымі задачкамі — выпускаюць светлавыя газеты на мясцовым матэрыяле, праводзяць гутаркі на фільмах, імкнучыся ўважліва змест кінокарціны з калгасным жыццём. У мэтах лепшага наладжвання работы некаторыя з іх удала выкарыстоўваюць метады сацыялістычнага спабодніцтва (Луцянюк з Браскай вобласці) па кіноабслугоўванні сельскага насельніцтва. Але ўсё гэта не знаходзіла шырокага развіцця, вопыт лепшых кіномаханікаў не вывучаўся. Больш таго, намы асобныя кіраўнікі абласных кіраўніцтваў кінофікацыі і дырэктары праектаў абываваць адносіліся да кіномаханікаў, з імі не праводзілася палітыка-выхавальная работа, не павышалася іх тэхнічная кваліфікацыя. У рэспубліцы ёсць пільныя прыклады работы такіх кіномаханікаў, як Бітус (Бабруйскай вобласці), Слесарова (Гомельская вобласць), Каспенка (Магілёўская вобласць), Мачаліна (Мінская вобласць) і інш., узорная праца якіх значна дапамагла справе абслугоўвання сельскага насельніцтва. У шасцімесячным білетні на абмену вопытам работы кіносеткі, які хутка будзе выходзіць, вытворчая і грамадская дзейнасць кіномаханіка і яго актыва павінна заняць пачаснае месца.

Безуважлівыя адносіны да кіномаханіка прывялі да таго, што ў іх асяроддзе пралецелі неслымныя людзі, прайдзевы, якія выкарыстоўвалі кіноперасоўку ў мэтах асабістай нажыты. Асобныя кіномаханікі па годзе не здавалі выручку, а некаторыя з іх проста частку дзяржаўных грошай прысвоілі. Да такога злачынаства некаторыя раённыя, абласныя і рэспубліканскія кіруючыя арганізацыі адносіліся абываваць, не выкрывалі свечасова фактаў парушэння фінансавай дысцыпліны і невыканання плана па валаву збору.

Найважнейшыя адносіны да работы кіномаханіка прыводзілі да цяжкасці кадры. Высветлілася, што толькі за першае паўгоддзе 1950 года 20 чалавек самавольна пакінула работу без уважлівай прычыны, а 40 чалавек не адвадала свайму прызначэнню. Усяго на рэспубліцы за першае паўгоддзе 1950 года змянілася 224 кіномаханікі. Найбольшая цяжкасць кадры ўзнікае ў Магілёўскай, Віцебскай, Браскай і Мінскай абласцях.

Бескантрольнасць з боку органаў кінафікацыі і праектаў да работы кіномаханікаў прывяла да таго, што за першае паўгоддзе 1950 года адначасна 231 вылада паванна кіномаханікаў, ад чаго зніжаецца мастацкая вартасць карціны.

Толькі за адні 1949 год па рэспубліцы было выдаткавана 328,5 тысяч рублёў на звышнармальнаму зносу фільмакопій. Органы кінафікацыі і праектаў часта пішучь загады, агляды тэхнічнай эксплуатацыі, бюракрытычна занатоўваюць на першы шматлікі выпадкі псавання фільмакопій, але канкрэтных прафілактычных мер па выкарэненню гэтых безспадарных адносін да савецкай тэхнікі і савецкай кінопрадукцыі прымаюць вельмі мала. У кароткім аглядзе тэхнічнай эксплуатацыі фільмакопій у кіносетцы Беларускай ССР за 1949 год называлася звыш трыццаці кіномаханікаў, якія сістэматычна псуюць фільмакопій, але мер па выкарэненню гэтых недахопаў з боку дырэктары праектаў і кіраўнікоў кінафікацыі прымаюць вельмі мала. Намы кіномаханікі і кіруючыя арганізацыі кінафікацыі і праектаў павінны ахоўваць сацыялістычную тэхніку і савецкія кінофільмы, памятаючы, што беражлівыя адносіны да фільмаў і апарату дадуць кіномаханікам магчымасць бесперабойна працаваць.

У раёнах і абласцях неабходна час-ад-часу склікаць нарады кіномаханікаў, каб напулярызаваць вопыт лепшых з іх і крытыкаваць тых, якія прыносяць дзяржаве вялікую шкоду.

Наглядчычы па сігналы з месца аб дрэннай працы кіномаханікаў на вёсцы, у прыватнасці на Палессі, на Случчыне і ў іншых месцах, Міністэрства не зрабіла вывадаў і свечасова не прыняла належных мер па выкарэненню недахопаў. Да гэтага гледаць неабходна прыслухоўвацца, бо гэта — голас савецкага народа, які пільна крытыкуе хоча выправіць існуючыя недахопы.

Вялікую ўвагу неабходна звярнуць на прапаганду савецкіх карцін. Тое, што рабілася да гэтага часу сельскімі кіномаханікамі, ніяк не можа задаволіць. Да гэтай справы трэба прыцягнуць больш шырокі актыў сельскай інтэлігенцыі — настаўнікаў, аграномаў, комсамольскіх і вясковых актывістаў. Кіномаханік павінен больш шчыльна звязвацца з сельсавецкам, партыйнымі і комсамольскімі арганізацыямі, якія значна яму дапамогуць у агітацыйна-масавай рабоце. Нарэшце, неабходна наладзіць павышэнне ідэйнага ўзроўню кіномаханікаў і іх кваліфікацыі. Міністэрства кінемаграфіі БССР абавязала ўсе раённыя аддзелы кінафікацыі наладзіць трохдзённую вучобу кіномаханікаў і матэрыялаў кожны месяц. Пакуль што гэтае каштоўнае мерапрыемства пачалі ажыццяўляць толькі ў Браскай вобласці.

Вялікая ўвага ў настанове ЦК КП(б)Б аддзела падрыхтоўцы і набору кадры кіномаханікаў. Да гэтага часу абласныя і раённыя арганізацыі кінафікацыі і праектаў не займаліся падборам кадры кіномаханікаў, спадзеючыся на стыхійную падрыхтоўку. Неабходна падбраць з асяродка комсамольскай і рабочай моладзі людзей з адукацыйнай не ніжэй сямі класаў, з такім разлікам, каб пасля навування ў рэспубліканскай школе яны зноў вярталіся працаваць у сваю вобласць. У мэтах умацавання ізавай кіносеткі ЦК ЛКСМБ у верасні накіроўвае для работы ў якасці кіномаханікаў 500 комсамольцаў і комсамолак. Разам з гэтым ЦК КП(б)Б абавязваў усе РК КП(б)Б рэспублікі сур'ёзна заняцца пераглядам і зацверджаннем усіх кіномаханікаў, пачынаючы з раённых і канчаючы сельскімі.

Міністэрству кінемаграфіі БССР неабходна аддаваць больш увагі рабоце кіномаханіка. Трэба зразумець, што кіномаханік — цэнтральная фігура ў кіноабслугоўванні сельскага насельніцтва. Кіраўнікі кіноўстаноў павінны палепшаць, каб вышэй узняць сацыялістычную свядомасць радавых кіномаханікаў, узіраць іх ролю ў справе прапаганды савецкага кіномастацтва.

Кіноработнікі рэспублікі, узброеныя наставою ЦК КП(б)Б, у якой вызначаны асноўныя прыячыны дзейнасці і кіномаханіка, павінны паказаць узоры свайой працы.

ІНДУСТРЫЯ МІРУ

Абываваць на гэтай выстаўцы няма. Каля кожнай машыны, каля кожнага станда дзесяткі ўхваляваных людзей. Густы натоўп абкружыў да чырвоныя прыгажуні-трактары. Малады рухавы хлапец, трактарыст з раёна, настойліва і надрабзна распытвае аб нечым прадастаўніка трактарнага завода. Мажліва, вясной ён будзе весці гэткую магутную машыну на палях роднага калгаса.

З цікаўнасцю і павагай аглядаюць мічане і прыезджыя госці фронт магутных станкоў. На станках — адрасы: Мінск, Гомель, Віцебск, Магілёў... У кагосьці мімаволі вырываецца:

— Аж не верыцца, што гэта ўсё вырабалецца ў нас!

Група байцоў — сярод якіх бачны сыны сонечнага поўдня — са здзіўленнем глядзяць на гіганцкую багерную машыну для здабычы торфу. Тут-жа паказана, што можна атрымаваць з торфу. Дзесяткі бутэлек блішчачы на сонцы, а ў іх розныя масла, парашкі... нават газа, нават бязінж. І гэта ўсё прадукцыя не лабараторый, а заводаў!

У цэнтры—вясёлкавымі коламі іскрапа мінскія вельсіды. Жывы малых тут-жа за крысо сапраўды бацьку:

— Тага, куш!

Людзя ў павільёнах лёгкай, харчовай, мясцовай прамысловасці. Вябць вока віцебскія дышны і мінскія сукны, гродзенскія шклянныя вырабы і шматкаляровыя горы розных смачных рэчэй.

Вось дэманструюцца новыя мадэлі папіто, плашчэй, зацэпмаў. У павільёне яўна пераважаюць жанчыны. Нічога не скажам: прыгожа і хораша! Але тая-якая жанчына ўдзяна:

— Вось, каб намы атэлье і майстэрні заўсёды так шылі!

Але, напэўна, найбольш людзей збіраецца каля беларускіх аўтамабіляў. Асабліва захваленне выклікае адрін—магутны, зладэнага колеру. Нават два малады літаратары хвілін дваццаць не могуць адвесці вачэй ад серабрыстага зубра на радыятары. Колькі яны пісалі з чужых расказаў пра гэтага самага зубра, а ўбачыць давалося ўпершыню...

Зранку да вечара ільлюцца шматтысячныя натоўпы. Шаласяць чырвоныя сцягі. А над усім гэтым узвышаецца велічны манумент любімага правядыра — творцы індустрыяльнай магутнасці нашай рэспублікі. І кожны, хто прыходзіць на выстаўку, спыняецца на хвіліну, убачыўшы дарагія рысы роднага бацькі беларускага народа, і сэрца напэўнаецца вялікаю любоўю і адданасцю да Сталіна, да сацыялістычнай Радзімы.

Выстаўка размешчана ў цэнтры горада, на былых руінах. І гэта мне здалося сімвалічным. Сапраўды, подыма захонікі дашчэнту знішчылі нашы фабрыкі і заводы. І вось за нямногія гады воляй і працай народа, воляй і працай большавіцкай

партыі яны ізноў ускрэслі, яшчэ больш прыгожыя і магутныя. А да іх далучыліся многія новыя, сярод іх такія гіганты, як трактарны і аўтамабільны. І тут, на рэспубліканскай выстаўцы, гэтыя заводы і фабрыкі, сабраныя разам на былых руінах, робяць вялікае і незабыўнае ўражанне. Так і хочацца ад сэрца ўсклікнуць:

— Гэта ты, сацыялістычная Беларусь!

— Гэта ты, магутная індустрыяльная рэспубліка!

Хай памятаюць гэта падальшычыкі вайны!

Наша індустрыя — індустрыя міру.

Мінскія трактары, віцебскія дамы, крычаўскі цемент, магілёўскія лакамабілі, гомельскае шкло і малатарні — гэта для нас, для міру, для будаўніцтва камунізма.

У імя міру працоўныя Беларусі не шкадуць сіл. Электрапільчык з Багданаўскага дэспрагаса Юсіф Гудзілін, стаўшы 24 жніўня на вахту міру, выканаў дзённую норму на 525 процантаў! Яго партрэт займае пачаснае месца на выстаўцы.

Успомніўшы пра Гудзіліна, мне хочацца сказаць пра саўзны беларускія рабочыя клас. Гэта ён — стваральнік усяго гэтага багацця! На выстаўцы яскрава бачыш, як шырока на нашых заводах і фабрыках разгорнута сацыялістычнае спабодніцтва, стаханавіцкі рух, наватарства, рацыяналізацыя, які узняў прадукцыйнасць і якасць працы. Вось некалькі імен лепшых людзей нашай прамысловасці.

Токар Віцебскага станкабудаўнічага завода імя Комінтэрна Станіслаў Вольскі выконвае норму выпрацоўкі на 496 процантаў; Іван Фралюў — лепшы фрэзерульчык Мінска — на 300—330 процантаў; электрзваршчык МТЗ Міхаіл Антонік за 4 гады выканаў 12 гадавых норм. Уладзімір Наумаў — брыгадзір стаханавіцкай брыгады слесароў прэсавага цэха. Яго брыгада выконвае заданне на 270—300 процантаў; Абрам Мілаў — начальнік ліцейнага цэха завода імя Кірава — інжынер-наватар. Пад яго кіраўніцтвам цэх павялічыў выпуск ліцця за апошнія два гады ўдвая, заваяваў прышчэнства ў спабодніцтве і званне цэха калектыўнай працы.

І так на кожным заводзе, на кожнай фабрыцы растуць рады перадавікоў вытворчасці.

І яшчэ хочацца назваць дзве красамоўныя лічбы, якія, як кажуць, не патрабуюць каментарыяў:

Віцебскі станкабудаўнічы завод імя Комінтэрна. Калі ўзяць выпуск станкоў у 1946 годзе за сто процантаў, то ў 1950 годзе мы маем 1791 процант.

Мінскі аўтамабільны завод. За 1949 год абуцана 2285 рабочыч!

Можна смела сказаць, што ў Беларусі нарадзіўся новы рабочы клас!

Гордзіся напэўнаецца сэрца за перахі нашай рэспублікі.

Адно здзіўляе наведвальнікаў выстаўкі, чаму няма фотавітрыны «Братняя длапамога народаў Савецкага Саюза прамысловасці БССР».

І яшчэ: зусім не паказана прадукцыя паліграфічнай прамысловасці рэспублікі. Няўжо тут няма чаго паказаць?

Савецкія людзі бачаць і нехапоны ў працы невавторых прадпрыемстваў. І яны сведчаць такой сцэнкі.

Падыходзячы да павільёна лясной прамысловасці, пажылы чалавек запальваў цыгарку. Запалкі красаліся, але не гаралі, а абсаліналі. Тады дзядзька выгукнуў:

— Дзе тут тая фабрыка, што выпускае браў? Ці нехта замяніць?

У павільёне харчовай прамысловасці радуе багаты асартымент тавараў. А побач гандлевы ларок, дзе наведвальнікі хачеці-б купіць тое, што бачылі: ну, напрыклад, руковыя сушкі, спецыяльныя хлябцы, альбо такі мармалдыны набор, які паказаны на выстаўцы. Але, на жаль...

Гледзячы на паказ маладзёў адзіння і аглядаючы некаторыя рэчы ў павільёнах, здаецца, што некаторыя прадпрыемствы паказалі, што яны могуць зрабіць і якія яны могуць зрабіць.

У кнігах вядуку сустракаюцца такія запісы:

«Прашу звярнуць увагу на выпуск агульных шчыткі».

«У продажы няма эмагіраваных кружак».

Хочацца спадзявацца, што пажаданы савецкіх людзей будуць узліаны адпаведнымі арганізацыямі і прадпрыемствамі.

Агляд выстаўкі скончаны. Хораша на душы! Хочацца вярнуцца сюды яшчэ і яшчэ. Успомніліся радкі незабыўнага Янкі Купалы:

Дзе тут тая фабрыка, што выпускае браў? Ці нехта замяніць?

У павільёне харчовай прамысловасці радуе багаты асартымент тавараў. А побач гандлевы ларок, дзе наведвальнікі хачеці-б купіць тое, што бачылі: ну, напрыклад, руковыя сушкі, спецыяльныя хлябцы, альбо такі мармалдыны набор, які паказаны на выстаўцы. Але, на жаль...

Гледзячы на паказ маладзёў адзіння і аглядаючы некаторыя рэчы ў павільёнах, здаецца, што некаторыя прадпрыемствы паказалі, што яны могуць зрабіць і якія яны могуць зрабіць.

У кнігах вядуку сустракаюцца такія запісы:

«Прашу звярнуць увагу на выпуск агульных шчыткі».

«У продажы няма эмагіраваных кружак».

Хочацца спадзявацца, што пажаданы савецкіх людзей будуць узліаны адпаведнымі арганізацыямі і прадпрыемствамі.

Агляд выстаўкі скончаны. Хораша на душы! Хочацца вярнуцца сюды яшчэ і яшчэ. Успомніліся радкі незабыўнага Янкі Купалы:

Дзе была вакол пустэча,

Як тая магіла,

Устаі фабрыкі, заводы —

Рэспублікі сіла,

А народ там герайчы,

Наш народ рабочы, —

Рукі моцны, бы са сталі,

Арміны вочы.

Беларусь, мая радзіма,

Як-жа расцвіла ты

За час гэты, за кароткі,

Як выгнала катаў!

І праходжу каля выстаўкі па шырокім Савецкім праспекце пад ліпамі, якія ўжо кранула вясень залатою фарбай. Удзімаюся па ступеньках на сквер і бачу адлігата ў бронзу Купалу. Яго задумлены погляд накіраваны на выстаўку. І мне здаецца, што вялікі піянір глядзіць не толькі на велічныя здабыткі нашага народа, але і далей, у заўтрашні камуністычны дзень роднай Беларусі.

Пімен ПАНЧАНКА.

Будаўніцтва музея Ф. Э. Дзяржынскага

20 ліпеня 1951 года спаўняецца 25 год з дня смерці вядатага дзеяча большавіцкай партыі і Савецкай дзяржавы Фелікса Эдмундавіча Дзяржынскага.

Да гэтай даты ў Дзяржынскай вобласці будзе створаны першы ў ССР мемарыяльны музей Ф. Э. Дзяржынскага. Аднаўленне спаленага нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў 1943 годзе двухпаварховага дома, дзе нарадзіўся і правёў свае юнацкія гады Фелікс Эдмундавіч, пачнецца ў бліжэйшы час і будзе закончана ў маі наступнага года.

Камітэт па справах культурна-асветных устаноў пры Савецкім Міністэрстве БССР атрымаў ад жонкі Дзяржынскага фотаздымак дома ў Дзяржынскай, у якім Фелікс Эдмундавіч апошні раз быў у 1918 годзе. Родныя і сябры Дзяржынскага прысылаюць у аддзел музеяў Камітэта і ў Івянецкі райвыканком успаміны і дакументы аб бестрашным рыцары рэвалюцыі, памыць аб якім свята шануе Беларусь народ.

Творчая сустрэча

Гомельскія абласны Дом народнай творчасці і праўленне клуба імя Леніна Беларускай чыгуны наладзілі творчую сустрэчу ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці горада з калектывам Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, які тут гаспадарылаваў.

Сустрэчу адкрыў дырэктар Дома народнай творчасці тав. Астраўмаў, які расказаў аб творчай дружбе прафесіянальных артыстаў і ўдзельнікаў самадзейнасці.

З дакладам аб творчым шляху опернага тэатра выступіў А. Целіган.

Артыстка Н. Гуцельніківа, лаўрэат міжнароднага конкурса ў Будапешце, расказала аб сваіх творчых планах. Галоўны інжынер завода імя Кірава тав. Кокараў, мяханік камбіната «Спартак» тав. Цвяткоў і інш. гарача гаварылі аб росквіце Беларускага мастацтва і яго непарунай сувязі з народам.

Для ўдзельнікаў схода быў наладжаны вялікі канцэрт салістаў тэатра і мастацкай самадзейнасці.

Літоўскі хор у Брэсце

У Брэсце адбыліся канцэрты Дзяржаўнага хора Літоўскай філармоніі пад мастацкім кіраўніцтвам кампазітара Канрадаса Кавяцкаса.

Хор арганізаваны ў 1940 годзе. За гэты час ён набываў у раззе гароду Савецкага Саюза. Склад калектыва—60 чалавек, у асноўным маладзё—выпускнікі музычных школ Літоўскай ССР і ўдзельнікі самадзейнасці. У рэпертуары—творы савецкіх кампазітараў, рускіх класікаў і народныя песні.

Асабліва добра былі выкананы літоўскія песні «Гучы Сталіну, наша песня» кампазітара Рачунаса, «3 яго імен» кампазітара Кавяцкаса, «Хмялё» — народная песня ў апрацоўцы кампазітара Шымкуса.

Выступленні хора вызначаюцца прафесійным майстэрствам.

(Наш. кар.).

Хроніка культурнага жыцця

Супрацоўнікі Магілёўскай абласной бібліятэкі прачыталі ў гэтым годзе для рабочых 46 бібліяграфічных аглядаў на тэму: «Вобраз В. І. Леніна ў мастацкай літаратуры», «Выкрыццё буржуазнай дамакратыі ў творчых М. Горькага і У. Маякоўскага», «Валікі пераўтваральнік прыроды І. В. Мічурын» і інш.

Хор Зольскай хаты-чытальні Караціцкага раёна Баранавіцкай вобласці за першае паўгоддзе гэтага года даў 36 канцэртаў у калгасах і населеных пунктах свайго раёна, а таксама ў іншых раёнах вобласці.

Хор мае свой аркестр, танцавальны калектыў. У рэпертуары ёсць песні, складзеныя самімі ўдзельнікамі хора.

У Магілёве спятакляем «Жыццё пачынаецца зноў» В. Сабко пачаў свае гаспадары Палескі абласны тэатр імя Янкі Купалы.

Тэатр паказаў «Чужы цень» Е. Сіманова, «Шчасце» П. Паўленкі, «Канстанцін Заслонаў» А. Маўзона і «3 народам» К. Краўчын.

Калектыў тэатра наведвае таксама раённыя цэнтры.

На Рэспубліканскай прамысловай выстаўцы.

Тэатры да 33-й гадавіны Кастрычніка

Да 33-й гадавіны Вялікага Кастрычніка тэатры нашай Рэспублікі пакажуць новыя спектаклі.

Тэатр імя Я. Купалы выпуская да свята п'есу «Шнюцэ жаваранкі» К. Краўчын у пастаноўцы народнага артыста БССР К. Санікіна, мастак — заслужаны дзеяч мастацтва І. Ушакоў.

«Песню нашых сэрцаў» В. Палескага наставіць да вялікага свята Дзяржынскі рускі драматычны тэатр БССР. Рэжысёр опякляка — заслужаны артыст Літоўскай ССР С. Владычанскі, мастак — заслужаны дзеяч мастацтва БССР А. Марыке.

Тэатр імя Ленінскага комсамола рыхтуе

дз гістарычнай гадавіны «Сям'ю» І. Папова.

Галоўны рэжысёр тэатра імя Я. Коласа А. Скібіцкі будзе працаваць над спектаклем «Вырабаванне» на п'есе А

Супроць фармалізма і блытаніны ў школьных хрэстаматыях*)

У школьнай граматыцы ёсць непахіснае правіла, паводле якога кожны аўтар, запісваючы думкі з чужога твора або перапісваючы з яго цэлыя калекцыі з усімі кропкамі і коскамі, павінен абавязкова рабіць спасылку на крыніцу, адкуль запісана думка, а цытаты браць у дужкі. Аднак некаторыя аўтары лічаць, што гэтыя правы створаны спецыяльна для школьнікаў, што для людзей, якія называюць сябе складальнікамі хрэстаматый на літаратуру, захоўваць іх не абавязкова.

«Максім Горкі адзі з першых заўважліва і высока апані твораў Які Кушала, — піша І. Счасны — аўтар хрэстаматый на беларускую літаратуру для 5 класа. Гэта было ў 1910 годзе. Праз шмат год пазней Максім Горкі назваў Янку Кушала істотным наптам-рэвалюцыянерам» (стар. 16). Аўтар хрэстаматый для 6 класа Н. Вайтовіч, як рэка, слова ў слова паўтарае гэтую думку на старонцы 44. Магчыма, што мы не зварнулі-б увагу на новы спосаб цытавання чужых думак без дужкоў, калі-б за гэтым не хаваўся абывае, фармальнае стаўленне да складання хрэстаматый на беларускую літаратуру. Горкі за ўсё тое, што ні ў І. Счаснага, ні ў Н. Вайтовіча непахісна ні павагі да тысяч школьнікаў, якія па іх падручніку вучаюцца родную літаратуру, ні любові да творчасці народнага паэта, каб расказаць аб ёй хваляюча і з патхненнем.

Зразумела, не трэба быць вялікім знаўцам літаратуры, каб з гэтых твораў склаці хрэстаматы, тым больш, што ёсць праграма, зацверджаная Міністэрствам асветы БССР, у якой дадзены пералічаны творы, неабходныя для вывучэння ў сярэдняй школе. Сапраўднае творчасць — мы асмелваемся сцвярджаць, што ўладанне хрэстаматый — такая-ж творчая праца, як і напісанне любога іншага падручніка — не мірыцца з раманізмам і фармальнымі адносінамі да справы.

Не памінаючы ў хрэстаматый не толькі біяграфіі Які Кушала, з гэтай-жа абліччаваннем, бласпэрама і сука напісаным біяграфіі Якуба Коласа, Грышка Чарната, Петра Глебкі і іншых пісьменнікаў. Што можа даяцца настаўніку або вучню, прачытаўшы артыкул пра Арцыбіскуп Кухарчука ў хрэстаматый Н. Вайтовіча, апрача таго, што з «ранніх год будучага паэта пачынаў да-капіі», што ў пасляваенныя гады Кушалоў напісаў срод будоўніц вершаў і паэм на тэму аб адважлівасці Савецкай краіны, што ў час Вялікай Айчыннай вайны «ён стварыў рад выдатных вершаў». Нягледзячы на творчасці таго ці іншага пісьменніка аўтары падручніка не даюць. У іх апанцы ўсе мастацкія творы, як кроплі вады, падобны адзін на другі. Агульны абстрактны вызначэнні, якія без разбору прыстаўляюцца да ўсіх пісьменнікаў, для «забываюцца» разбываюцца вялікай колькасцю дат і назваў твораў. Н. Вайтовіч у артыкулах менш чым на адну старонку пра Кандрата Крапіну ўхітрылася назваць 19 дат. Аўтар хрэстаматый для 7 класа Е. Гарачун у мала большым па памеру артыкуле пра Петра Глебку назвала 17 дат. Яна не збыла ўпамінуць, колькі ў бацькі паэта было ворыўні і забалоцнай зямлі, колькі сенжаці, але нічога не сказала аб творчасці паэта, акрамя таго, што яго вершы высокамастацкія, што ў «Песні партизанаў» паэт «кмістае факт шырокага ўсёнараднага партызанскага руху». Мы ўявілім незайздольнае становішча настаўніка, які на працягу двух гадзін, што адрознівацца на вывучэнне творчасці П. Глебкі, павінен скапаць датамі, як гарохам, пералічаць

*) Родная літаратура — хрэстаматыя для 5 класа сярэдняй школы. Склад І. Счасны. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, 1950 г.

Родная літаратура — хрэстаматыя для 6 класа сярэдняй школы. Склад Н. Вайтовіч. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, 1950 г.

Родная літаратура — хрэстаматыя для 7 класа сярэдняй школы. Склад Е. Гарачун. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, 1950 г.

усе зборнікі, якія выдаў паэт, расказаваць пра яго творчасць баскольернымі словамі, накітаваць «канстатую», «закалікае», «сробиць хрэстаматычны агляд паэзіі» і інш.

Ці гэтага патрабуе школьная праграма па беларускую літаратуру? Не, наадварот: «Апрача мастацкіх твораў, — гаворыцца ў праграме, — школьнікі 5—7 класаў вывучаюць біяграфіі класікаў беларускай літаратуры Н. Кушала, Я. Коласа і іншых пісьменнікаў. Гэтыя біяграфіі навукова і шырока падрыхтаваны і адрозніваюцца ад агульных пісьменнікаў любіць Радзіму, самаздана служыць народу, упорна і сістэматычна авалодаваць ведамі» (стар. 18).

Аўтарам хрэстаматый на беларускую літаратуру варта было-б пераважна выкарыстаць аднаведных падручнікаў па рускай літаратуры. Мы маем на ўвазе высокамастацкія, напісаныя з глыбокім веданнем жывіцы і творчасці пісьменнікаў біяграфіі А. Чахава і М. Горкага ў хрэстаматый «Родная літаратура» над рэдакцыяй І. Тройцкага.

Каб падрыхтаваць вучняў да засваення кароткага курса гісторыі літаратуры, праграма 5—7 класаў патрабуе ад іх навіку ў аналізе мастацкіх твораў. Асноўная мета аналіза — раскрыццё яго ідэйнага зместу. Але ідэйны змест твора мастацкай літаратуры выяўляецца ў сістэме яго вобразаў. Асноўная задача аналіза — разбор важнейшых вобразаў літаратурнага твора, праз якія выяўляецца яго ідэйны змест» (стар. 21). Аднавядна з гэтым працаваў аўтар хрэстаматый наведваючы кароткія звесткі аб такіх мастацкіх вобразах, як нараўнанне, метафара, інверсія, анітэ і г. д. Аднак у многіх выпадках гэтыя разуменні не зважаюцца з іх розай ў мастацкіх творах, у вышкі і засваенне ператварэнца ў набыццё фармальных навіку. «Вышчыце 6 метафар», «выберіце і запішыце ў сшыткі нараўнанні» — такія практычныя прыпавуе вучням хрэстаматыя І. Счаснага.

Веды па тэорыі літаратуры папярэюцца і сістэматызуюцца ў 7 класе. Ці варта гаварыць, якое вялікае значэнне для вучняў і настаўнікаў мае спецыяльны раздзел па тэорыі літаратуры ў хрэстаматый для 7 класа. Аднак у Е. Гарачун непахіла ўжывае расказаць на прыкладзе твораў беларускіх пісьменнікаў, што такое «спартэ», «пайзаж», «ідея твора», «сюжэт» і г. д. Яна пайшла на найбольш лёгкім шляху, перапісваючы прыклады з аднаведнай хрэстаматый па рускай літаратуры, складанай калектывам ляснянскіх педагогаў пад рэдакцыяй І. Тройцкага. Каб стварыць вядоўнасць самастойнай творчасці, Е. Гарачун адвольна змяняе прыклады з рускай літаратуры прыкладам з твораў беларускіх пісьменнікаў. Так, напрыклад, яна даасноўна перапісала з рускага падручніка раздзел «Пайзаж», механічна змяніўшы прыклады з апавядання «Мая» М. Горкага прыкладамі з твора «Дрыгва» Якуба Коласа, а замест прыкладаў з апавядання «Чалавек у футырагу» падставіла прыклады з апавядання М. Ільшкова «Васількі». Каб праілюстраваць заганаасць такога «творчага металу», які вядзе да фармалізма і скажання ідэйнай сутнасці твора, супаставім аднаведна два прыклады.

З хрэстаматый «Родная літаратура» пад рэдакцыяй І. Тройцкага (стар. 730): «Описание жилища, вещей, принадлежащих герою, также помогает писателю раскрыть образ. Как много для понимания Пашонина даёт нам описание его комнаты! И «домашний стул», и «часы с остановившимся маятником», и «лимон, весь высохший», и «рюмка с какою-то жидкостью и тремя мухами, накрытая письмом», и «кусок где-то поднятой тряпки» говорят о болезненной скупоности хозяина. Писатель заставляет внимательно вглядываться в вещи и тем самым глубже понимает действующих лиц».

3 хрэстаматы «Родная літаратура» Е. Гарачун (стар. 340): «Аписание памяткина, рачуў героя таскама дамагае пісьменніку раскрыццё вобраза. Для разумення вобраза Ванькі разанскага ў апавяданні М. Ільшкова «Над Бугам» вельмі многа дае апісанне рачуў, якія знаходзяцца ў яго садацкай кайстры, адносіны героя да гэтых рачуў... Усе гэтыя рэчы з'яўляюцца прадметам любавання героя ў вольны час. Ванька часта пускаецца ў філасофскія разважання ад сваіх рачух. «Бач, гузік — невялічкая справа, а павінен ён, гузік гэты самы, сваё месца мець, бо не можа адрэжына быць без яго, як, напрыклад, карабін без затвора». Гэтым аўтар імкнецца падкрэсліць дробнаўласніцкі індывідуалістычны рысы селяніна, якім у пачатку апавядання з'яўляецца Ванька разанскі».

Да гэтага часу лічылася, што Ванька разанскі прадаўцы чалавек, які на вайне марыць аб тым часе, калі ён вернецца да мірнай працы. Але яго марам не суджана было здзейсніцца — ён загінуў гераічна смерцю. З якой любоўю да свайго героя апісвае аўтар апошнія хвіліны жывіцы Ванькі разанскага! Е. Гарачун мала справы да гэтага, ёй патрэбна знайсці ў беларускай літаратуры вобраз з індывідуалістычным рысам характару, каб праілюстраваць сваю схему. Першым папаўся пад руку Ванька разанскі — тым горш для яго.

Аўтары хрэстаматый па рускай літаратуры дапускаюць, што «паэзія моцна развіваецца ў сілу імкнення або рашоння дэючай асобы» (стар. 723). Е. Гарачун катэгорычна заяўляе, што ў мастацкіх творах «паэзія развіваецца ў залежнасці ад жаданняў і імкненняў ці рашэнняў герояў» (стар. 336) і такім чынам ролю пісьменніка зводзіць да пасіўнага сузрэння к жыцця.

Для таго, каб напісаць п'есу, заяўляе Е. Гарачун, дастаткова валодаць драматычнай формай. «Мова драмы, умненне валодаць дыялагам, — піша яна на стар. 354. — адзіны сродак у руках драматурга». Цяжка сказаць, чаго больш у гэтых разважаннях — абываеца стаўленне да літаратуры або малапісьменнасці.

Не лічыцца ні з фактамі, ні з законамі граматыкі, аўтар зусім сур'езна сцвярджае: «Аб аднаўленні гаспадаркі і культуры БССР пасля Вялікай Айчыннай вайны П. Броўка напісаў паэму «Беларусь», «Юны кузь», «Ляб», А. Куляшоў — «Сцяг брыгады», «Новае рэчышча» і інш. (стар. 352). З прычыны блытаніны і неахайнага стаўлення да мовы цяжка зразумець, што хацела сказаць аўтар — або тое, што паэмы напісаны пасля Вялікай Айчыннай вайны, або тое, што яны прысвечаны аднаўленню гаспадаркі і культуры БССР у пасляваенны час. Але ні тое, ні другое не адпавядае сапраўднасці, бо паэмы «Беларусь» П. Броўкі і «Сцяг брыгады» А. Куляшова напісаны ў час вайны і не прысвечаны мірнаму пасляваеннаму будоўніцтву ў рэспубліцы.

Наперак фактам Е. Гарачун сцвярджае, што «за паэму «Ляб», «Дума пра Маскву», «Юны кузь» і інш.» (стар. 276) П. Броўку ў 1947 годзе прысуджана Сталінская прэмія другой ступені, у той час калі яму прысуджана прэмія за паэмы «Ляб» і «Думы пра Маскву» і за вершы «Брат і сястра», «Народнае дзякуй», «Калі-б мне быць», «Сустрэча».

Кажуць, што пра густы не спрачаюцца. Тэму мы не будзем напярэць аўтара хрэстаматый для 6 класа Н. Вайтовіч за тое, што яна не заўважыла ў апавяданні Э. Самуілавіча «Палаўнічае пшасце» галоўнага героя Лаўрона, аддаўшы перавагу какому. Зразумела, растураючы злучім розніцу паміж звычайным апісаннем і ма-

стацкім паказам яна магла на прыкладзе такога «прадмета», гаворачы словамі аўтара, як конь, тым больш, што пісьменнік намаляваў яго вельмі цікава і прыгожа. Аднак пасля схематычнага аналізу мастацкіх сродкаў апавядання ад каля засталася толькі «скура і грыва», а сам ён ператварыўся ў зварка.

Разгледзім апісанне каля, данас ў гэтых творах, — заклікае сваё чытачоў Н. Вайтовіч. — Лаўрон вывадзіць жарабка. Прачытае, як асівае яго аўтар.

Спачатку стварэнца агульнае ўражанне: жарабок — рослы, параны; не выходзіць, а вылятае (падкрэсліваецца яго сіла, ўраваасць, неугаманаванасць). Далей ідзе апісанне скуры, грывы, вачэй, морцы, постаці:

Скура — барашчстая, тонкая, з глянцам; грыва — чорная, раскошная; вочы — дзікія, з крывавымі бялкамі; морда — сухая, гарбаносая і г. д.

Ён біў нагамі, памыкаўся сталь на дым і скіншу навешных на ім людзей.

Перад вамі — яркі малюнак. Вы навочна прадстаўляеце сабе гэтага каля — яго скуру, грыву, афарбоўку, яго аднені і г. д. Апісанне дано галоўным чынам шляхам зрочкавага ўяўлення: вы бачыце каля. Зрочкавае ўяўленні дапаўняюцца і слухавымі (біў нагамі, усхрапаў, квічоў).

Таксама ярка і вобразна абмаляваны ў творах і астатнія зваркі».

Н. Вайтовіч не бачыць істотнай розніцы паміж выразамі «грамадская работа» і «грамадзянская работа» (стар. 218). Апавяданне М. Ільшкова «Чыгуныны песні» пад япар ператварылася ў «Чыгуныныя песні» (стар. 253).

Тут адзначаюць найбольш буйныя недочоты хрэстаматый на беларускую літаратуру. Мы не сумняваемся, што педагогі-практыкі маглі-б дапоўніць іх пералік. Але ясна адно: школьныя хрэстаматы трэба складаць з любоўю да літаратуры, з глыбокім веданнем яе.

Хрэстаматыя на роднай літаратуры — гэта не проста зборнік літаратурных твораў. На яе старонках вучні сустракаюцца з героямі самых лепшых кніг, каб разам з імі адраўніцца ў вялікую жыццёвую дарогу. Вось чаму вельмі важна, каб рэдактар хрэстаматый не павала слоўнае пуштазале, якое асабліва лёгка заўважана ў суседстве з выдатнымі творами.

Трэба, каб складальнік хрэстаматый на ўрачыстай сустрэчы з настаўнікамі і вучнямі не быў дзіўнай асобай, каб яму не даволілася нямяка адчуваць сябе за кожнае наўдала сказанае слова, за кожны нешчыслена пабудаваны сказ.

Складальнік хрэстаматый толькі тады мае права паставіць сваё прозвішча на тытульным лісце кнігі з традыцыйнай, але такой хвалючай назвай — «Родная літаратура», калі ён дамагае вучням лепш зразумець той ці іншы мастацкі твор, калі кожнае яго пытанне, кожнае тлумачэнне накіроўвае ўвагу вучняў на самае галоўнае — на разуменне ідэйна-мастацкай сутнасці таго ці іншага твора, на выхаванне ў іх пачуцця савецкага патрыятызма.

Час, нарэшце, зразумець, што пра літаратуру неглы гаварыць мовай лічбаў, неглы прымушаць тысячы школьнікаў заўважваць вядома няправільныя даты і факты. Фармалізм і блытаніна ў хрэстаматый па літаратуры таскама нецярпимы, як і ў кожным іншым падручніку.

Як ні дзіўна, але ўсе хрэстаматы, пра якіх яны тут гаварыліся, вытрымалі на некалькі выданняў. На ўсіх іх ёсць абавязковая прыписка: «Зацверджана Міністэрствам асветы БССР». Калі-б работнікі міністэрства з большай адказнасцю ставіліся да падрыхтоўкі і выдання хрэстаматый, яны не маглі-б не заўважыць іх недыхонаў.

«Дарогі госць», дзе галоўным героем з'яўляецца дружная калгасная сям'я. Васіль Кавальчук, дамабілізаваны ў армію, вяртаецца ў родны калгас, якім кіруе яго брат Лукаш. Між братамі адбываецца сутычка на аснове адносінаў да грамадскай справы. Лукаш Кавальчук — надрэны арганізатар, але ён хоча працаваць па-старому, спыніцца на дасягнутых поспехах. Іншай дарогай ідзе Васіль — носьбіт новых метадаў працы. Добра паказана ў п'есе калгасная моладзь (Сымон Надзельца, Гая, Надзея).

Аповесць «Над Одрам» і п'еса «Слава дружбе» — творы аб дружбе і еднасці славянскіх народаў у гады Айчыннай вайны ў барацьбе супроць нямецкіх акупантаў. Дзеянне як у адным, так і другім творах адбываецца ў Польшчы.

У п'есе «Слава дружбе» паказаны эпізод з часоў паўстання ў Варшаве ў 1944 г., калі польскія воіны былі падарэджаны праданым авантурыстам з лонданскага «ўрада» Мікалайчыкам. На барыкадах Жолібужа — прадысцы Варшавы — пошлеч з польскімі патрыётамі на барыкады сталі прадстаўнікі іншых славянскіх народаў: беларус Барыс Краўчук, рускі салдат Амелін, чэх Ян Шэўчык. «Такі ўрок гісторыі дала: калі славянскія народы адной сям'ей ідуць — яны непераможны», — гаворыць адзін з герояў п'есы.

Ю. Рудэко паказвае, што на адным барыкадах змагаюцца сапраўдныя сыны польскага народа — Юзаф, Рэната, Антэк, а з другога боку — прадстаўнікі лонданскага «ўрада» Камарчкі, які іграе на руку фашыстам, і падобныя да яго.

Як-б працігам п'есы «Слава дружбе» з'яўляецца аповесць «Над Одрам». Аднаўленчая праца ў краіне народнай дэмакратыі, які калісьці тут, у Ялце, паміраюць, марыў аб ішчасці:

«Тут, ля сінняй бухты, некалі сумавалі наш зямляк-паэт. Якім-бы шчаслівым ён быў, каб убацьці здзяйсненне сваіх уяўленняў мар, — яны, як зерне ў коласе, увайшлі ў жыццё ягоных землякоў і братоў, новых і сапраўдных гаспадароў сонечнай зямлі. І гэта — вечны помнік паэту».

Аповесці «Сакрэт маладосці» і «Над Одрам» маюць тэматычнае падобнасць з п'есамі «Слава дружбе» і «Дарогі госць». Але, нягледзячы на падобнасць, гэтыя творы, які правільна зазначае аўтар уступнага артыкула да зборніка А. Есакоў, «маюць самастойную ідэйна-мастацкую кабытоўнасць». Цікавае ўяўляе сабой гэтыя творы і з таго боку, што чытач бачыць рост пісьменніка, яго жаданне глыбей распрацаваць ужо раз ім узятую тэму.

Калі аповесць «Сакрэт маладосці» носіць эскізы і фрагментарны характар, то камядына «Дарогі госць» — спелы і завершаны твор.

Важна ў аповесці «Сакрэт маладосці» тое, што пісьменнік цікавіць не толькі падзеі, які творыць людзі, але і самі людзі — сумленныя савецкія грамадзяне. Міхась Лаўчыня — былы афіцэр-лётчык — усе свае арганізатарскія здольнасці адые аднаўленню калгаса «Перамога». Ён прыцягвае да працы ў родным калгасе сваіх землякоў — Паўла Баратоў — інжынера-будоўніка, Андрэя Міхалевіча, які пакаізе спакойнае месца ў абласным аддзеле сельскай гаспадаркі, каб стаць аграномам-практыкам. І ўсё сакрэт іх поспехаў у тым, што маладосць не можа пагадзіцца са старымі аджыўшымі метадамі працы.

Гэтак-ж думка праводзіцца і ў камяды

«Польшча», якая ўступіла на шлях пабудовы сацыялізма, асваенне зручных зямель над Одрам, барацьба з дэмакратыі і скртымі ворагамі польскага народа — вось тэма аповесці.

Вацэк Шыманскі — радавы польскі грамадзянін, які пасля вайны прыязджае на зваротныя зямлі над Одрам. Ю. Рудэко паказвае рост паітычнай свядомасці Шыманскага, які ўключыцца ў актыўную грамадскую працу на вёсцы. «Рускі жолнеж для сумленнага паляка — лепшы прыяцель, пачэсны госць», — гаворыць ён. Шчыра і сяброўская дружба Вацэка Шыманскага з савецкім салдатам Архімам Бацюном сімвалізуе сабой дружбу паміж вялікім рускім і польскім народамі.

Увогуле, ад зборніка «Слава дружбе» застаецца добрае ўражанне. Праўда, сямтам сустракаюцца стылістычныя заганы і жоўныя недасканаласці. У п'есе «Дарогі госць» (дзе другая, стар. 199—200) ёсць незразумелае месца: чамусьці калгасны аграном некалькі разоў звяртаецца да старшынкі калгаса, якая зусім няма ў гэтай сцэне.

Зборніку «Слава дружбе» праднасланы крытыка-біяграфічны нарыс аб творчасці Юрыя Рудэко. Аўтар артыкула даў першую ўдалую спробу разгледзець творчасць Ю. Рудэко ў перадаванні і пасляваенны час.

Кніга аформлена мастаком Б. Малкіным, якому трэба кінуць папрук у тым, што ён не патурбаваўся арабіць на суперэкадзі прыгожы і выразны надпіс.

Творы Юрыя Рудэко, сабраныя ў зборніку «Слава дружбе», цікавыя навішай і свежаасцю тэматыкі, высокай ідэйнасцю і шчырым савецкім патрыятызмам.

С. АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Кніга, якая не адпавядае сваёй назве

Ужо даўно ёсць патрэба ў такой кнізе, дзе быў-бы сабраны і абгулены перадавы стыханаўскі вопыт у грабадуўніцтве, накошлены за некалькі год паінага сацыялістычнага саборніцтва паміж аднаўленцамі горада-героя Сталінграда і беларускай сталіцы. Таму зразумела тая жыва цікавае, якую выклікала выданае нядаўна Дзяржаўным выдавецтвам БССР кніга «Сацыялістычнае саборніцтва будоўніц Сталінграда і Мінска».

Аднак больш блізкае знаёмства з гэтай кнігай глыбока расчаровае чытача: складальнікі яе Я. Садоўскі і А. Дзюжыцкі яна не справіліся з узятай на себе задачай. Зборнік не можа быць дапаможнікам для перадавоў будоўляў, хоць на ідэі ён павінен быць іменна такой кнігай.

Зборнік не мае кампазіцыйнага адзінства. Складальнікі ўключылі ў яго без усялякай узаемасувязі матэрыялы, якія выяўляюць трапілі пад руку. Тут ёсць і запавячэнне з газеты «Звязда» хронікі «Лічы і факты» — аб ілларшым і мінулым Мінску, у якой будоўніцтву і будоўніцтвам сталіцы адведзены лічаны радкі, і артыкул тав. Ф. Федарава — дырэктара Мінскага аўтарамонтажнага заводу. З гэтага артыкула чытач даведаецца аб біяграфіі аўтара перады Вялікай Айчыннай вайны, але не знаходзіць апісання вопыту работы. У кнізе змешчана добрая радэдыяныя выамака маскоўскага атышчоўшчыка Івана Куцянікова, але яна не мае дацнення да тэмы кнігі. Галоўнага-ж — яснага і пераканальнага апавядання аб сучасных стыханаўскіх метадах работы на будоўніцтве Сталінграда і Мінска, абгуальненні гэтых метадаў, апісання перадавой тэхналогіі, раскрыцця дэавага супрацоўніцтва саборніцчых калектываў — у кнізе або зусім няма, або сказана аб гэтым у вельмі агульных выразях.

Калі не лічыць двух-трех матэрыялаў, гуртка ў зборніку вядзецца толькі аб мінскіх будоўніках. Тлумачыцца гэта, праўда, даволі проста. Ініцыятарам выдання з'яўляецца Галоўнае кіраўніцтва па аднаўленню гора. Мінска пры Совеце Міністраў БССР. Начальнікі кіраўніцтва тав. Катавада, які выступіў у ролі рэдактара зборніка, неглы напярэкуць у спіласці. Рад матэрыялаў кнігі мае элементы самарэкламы і напамінае юбілейнае выданне дрэннага гатунку.

Далей ад самакрытычнага ўспрыняцця рэагенсаці, напрыклад, і вялікі артыкул галоўнага інжынера Галоўмінсбуда тав.

Гольдзіна «Індустрыялізацыя на будоўлях горада Мінска». Ён піша: «У 1949 годзе па сістэме Галоўнага кіраўніцтва была пачата перавозка пеглы ў кантэйнерах вагою да 200 кг, з механічнай пагрузкай і разгрузкай каля рабочага месца, без прамяжых перамяшчэнняў» (стар. 70). Чытач можа быць уведзены ў зман, маркуючы, што пьер кантэйнерная транспартыроўка пеглы Галоўмінсбуда асвоена. Тав. Гольдзіна замоўчвае, што пьер гэтае добрае пачыненне забыта і што внаваўцы ў гэтым, як і ў разе іншых падобных выпадкаў, перш за ўсё, сам аўтар артыкула. У артыкуле няма вядомага слова аб прымяненні індустрыяльных метадаў у будоўніцтве Сталінграда, хоць мінскія аднаўленцы лічы значна адстаюць у гэтай справе і многаму маглі-б павучыцца ў сталінградскіх таварышч. Тав. Гольдзіна ў сваім артыкуле наогул абыйшоў пытанне аб творчым супрацоўніцтве будоўніцтваў двух горадоў. Толькі аб сваіх поспехах апавядае і нач. вытворча-тэхнічнага аддзела Галоўмінсбуда тав. Яшуска.

Артыкулы зборніка ў большасці сваёй носяць павярхоўны характар. Вельмі часта аб новым метаде гаворыцца між іншым і наогул, без выразнага апісання яго. У кнізе няма вядомага чарджа ні схемы, якія ілюстравалі-б тэкст.

Аб надобрасумелных адносінах складальнікаў зборніка да важнай справы гаворыцца таксама і выключна дрэнная літаратурная апрацоўка кнігі. Наспех падбарны ілюстрацыйны матэрыял зборніка. Па ім нельга ўявіць ні велізарных разбурэнняў, якія нанеслі гораду гітлераўскія захопнікі (на друку фотаздымак відаць руіны толькі асобных дамоў); ні новага будоўнага Мінска. Змешчаны ў кнізе фатаграфіі здымаюць аблічча сучаснай сталіцы Беларусі: сярэдзі намыноч, падчас ўстаарых, адмыкаў надрываюцца тры віды аднаго і таго-ж будынка, пабудаванага, дарчы, не Галоўмінсбуда. На 70 старонкі змешчана фатаграфія, якая малюе рабочы момант складальнай машыны на бачонных работах. Пад ёй значыцца: «Асфальтаванне Савецкай вуліцы». На другой старонцы сфатаграфаваны бульдозер, а падпісана «Бульдозар». Магчыма складальнікі, страціўшы пачуццё адказнасці перад чытачом, лічаць для сябе лішнім быць у курсе той справы, аб якой яны ўзяліся расказаць, але рэдактару зборніка гэта неабходна ведаць.

Выклікае здзіўленне даверлівасць рэдакцыі навукова-тэхнічнай літаратуры Дзяржаўнага выдавецтва БССР, што выпустыла ў свет кнігу, якая не адпавядае сваёй назве.

В. ПАНАМАРОУ.

«ПОЛЫМЯ» № 8

Восьмы нумар часопіса адкрываецца работай таварыша Сталіна «Адказ таварышам».

Адным з асноўных твораў, з'яўляюцца п'еса Кандрата Крапіны «Пяночкі жаваранкі». Свой новы твор драматург прысвядзіў паказу жыцця сёнашай калгаснай вёскі, капазу яе людзей — змагароў за высокі ўрадак. У аснову твора паказаны не традыцыйны канфіліт паміж староўшчыкамі і адмоўнымі героямі, а канфіліт паміж адсталым і перадавым. Глыбока па-мастацку намаляваў драматург карніну таго, як у сёнашай вёсцы перамагае найбольш перадавое, жыццёвае, як паступова ў калгаснікаў складаюцца рысы камуністычнага савецкага чалавек. П'еса «Пяночкі жаваранкі» — новае дасягненне беларускай драматургіі.

Часопіс друкуе працяг аповесці Якуба Коласа «На ростанях».

Рэдакцыя «Полымя» робіць карысную справу, знаёмячы сваіх чытачоў з паізіяй Савецкай Украіны. У спецыяльным раздзеле «Паізія братняй Украіны» часопіс змяшчае ў пераказах на беларускую мову творы Паўла Тычыны, Міколы Бажана, Андрэя Малышкі, Леаніда Перамайскага, Платона Варанько, Аляксандра Пісцухі, Тэрэна Масэнікі, Міколы Нагнібяды, Міколы Рудзкі, Агаты Турчынскай і Вялянцы Ткачэчкі. Мажадна, каб надрывае вершаў украінскіх паэтаў у часопісу было не выпадковасцю, а з'явілася пачаткам сістэматычнага азнаямлення чытачоў «Полымя» з літаратурай братняй народнаў СССР. Неабходна прытрымлівацца ў такіх выпадках пэўнага прынцыпу ў падбор вершаў, каб не здарылася таго, як у восьмым нумары: верш П. Тычыны «Песня трактарысткі», які напісаны ў 1933 годзе і апавядае пра тое, «як Алеся Куцік узяка на курсы ў 1930 г.» (падагаломак верша), тэматычна впадае з раздзелам і гучыць дысанансам у адносінах да астатніх твораў, прысвечаных актуальным тэмам.

У восьмым нумары «Полымя» вельмі мала ўвагі аддзена важнейшай і актуальнай тэме барацьбы за мір, супроць падаўляючых новай вайны. Гэтай тэме прысвечаны толькі два вершы — «За мір» П. Сабаленкі і «Апостас вайны» А. Русецкага, да таго-ж у мастацкі адносінах абодва вершы слабыя.

Часопіс друкуе нарысы П. Кавалёва — «На Гродзеншчыне» і Я. Садоўскага — «Агі зямляты».

Заслугоўнае ўвагі артыкул Я. Усікава «Вобраз стыханаўскага героя ў драматургіі Кандрата Крапіны», у якім зроблена першая спроба прааналізаваць асноўныя стыханаўскія вобразы п'ес выдатнага беларускага драматурга. У нумары амячаны таксама артыкулы С. Шумакоўчэ — «Максім Багдановіч аб беларускай літаратуры», У. Нафёда — «Савецкі театр — выяўні перадавых ідэй сучаснасці» і рэдакцыя В. Крыштала — «Воскароднасць савецкага чалавек» — пра зборнік І. Шамякіна «На зямных шляхах».

І. КУДРАЦАУ.

Вялікая работа з юнымі чытачамі праводзіцца ў Старадарожскай раённай бібліятэцы. Шляхам калектыўных чытак дзеці знаёмяцца з кнігамі лаўратаў Сталінскіх прэмій — «Звязда» В. Васіленкі, «Я хачу дамоў» С. Міхалкова, «Старыны» А. Мусатава, з вершамі А. Барто і інш. Паведамы літаратурныя раанішкі, прысвечаны творчасці У. Малякоўскага і С. Міхалкова.

СЛАВА ДРУЖБЕ

Аўтар гэтай кнігі Юры Рудэко — дачасна памёршы малады беларускі пісьменнік, афіцэр Савецкай Арміі, праішоўшы са зброй у руках, прымаючы непасрэдна ўдзел у баях, ад Масквы да Вяраіна. Радзіма высока апаніла заслугі маёра Рудэко: па яго гурдах красавіліся тры бацьвы ардэны і некалькі медалаў.

Пасля вайны пісьменнік пачаў працу ў літаратуры. На старонках часопісаў «Беларусь» і «Полымя», газеты «Чырвоная змена» з'явіліся яго апавяданні і аповесці, прыхільна сустрыты чытачом.

Нядаўна Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла збор

СТАЛІЦА БЕЛАРУСІ ПАВІННА БЫЦЬ ВЕЛІЧНАЙ І ПРЫГОЖАЙ

У пастанове ЦК КП(б)Б «Аб ходзе выканання плана аднаўлення і развіцця гарадскога гаспадаркі і добраўпарадкавання Мінска ў 1950 годзе» прадугледжана далейшае развіццё жыллёвага, школьнага, больнічнага і іншага будаўніцтва ў сталіцы рэспублікі.

А. ВОЙНАШ,

архітэктар, заслужаны дзеяч мастацтва БССР

Галоўная асаблівасць гэтай пастановы — пераход да яшчэ больш інтэнсіўнага будаўніцтва цэнтральнага раёна сталіцы — Савецкай вуліцы, забудова іншых магістралаў і надыходаў да горада, карэннае палепшанне добрабыту ўскраіны.

Аднаўленне і будаўніцтва Мінска ідзе ў адпаведнасці з зацверджаным генеральным планам. Прынцыповыя асновы агульнай планіроўкі сталіцы вырашаюцца правільна, але асобныя, часам вельмі буйныя, пытанні забудовы і добраўпарадкавання горада маюць яшчэ вельмі значныя недахопы, аб якіх трэба сур'ёзна гаварыць.

Пасляваенны генеральны план прадугледжвае стварэнне цэнтральнага ансамбля сталіцы, які зрабіў бы Мінск адным з прыгажэйшых гарадоў Савецкага Саюза. Запраэктавана выпраменьне Савецкай вуліцы, плошча ім. В. І. Леніна перад Домам Урада, забудова асноўнай магістралі і прылягаючых да яе кварталў манументальнымі збудаваннямі ў адным архітэктурным ансамблі.

Работы па забудове цэнтру Мінска разгарнуліся шырока, галоўным чынам па Савецкай вуліцы, таму казаць аб асаблівых архітэктурных абліччях цэнтру рана. Тым не менш, калі меркаваць па сённяшнім будынкам і тых праектах, якія зацверджаны для далейшай забудовы Савецкай вуліцы, ужо можна адзначыць істотныя недахопы ансамбля цэнтру — яго малавярхоўнасць. Пры шырыні вуліцы ў 48 метраў можа было б смела будаваць шасці-, васьмі-, а то і дзесяціпавярховыя будыны, што дало б багатыя магчымасці для архітэктурнай выразнасці цэнтру горада.

Зараз разгарнуліся работы па праектаванні забудовы галоўнай плошчы цэнтральнага ансамбля. Але трэба сказаць, што праектаванне забудовы галоўнай плошчы, таксама як і Савецкай вуліцы, чамусьці маналізавала Кіраўніцтва па справах архітэктары пры Совеце Міністраў БССР (т. т. Асмалоўскі і Кароль) і нікога з архітэктараў, акрамя т. Парусніківа, да праектавання не падлучаюць і блізка. А пачынаюць аднаўляць не пад сцягамі і гэтага адкалянага задачай, то распрацоўка праекта зацягваюцца і забудова плошчы пачалася фактычна без праекта. Так пачалася будаўніцтва Палаца культуры профсаюзаў. Будова яго пачалі паводле дадзенага недасканалага тыповага праекта звычайнага клуба, у выніку чаго праз год ідзе перабудова фасадаў, пэўны год адбываюцца пошукі архітэктары, якія больш выявілі б стыль сучаснага вялікага культурна-асветнага будынка.

Паводле новых паправак да генеральнага плана, самыя лепшыя месцы ва ўсім горадзе, і асабліва ў яго цэнтральнай частцы, вылучаюцца для жыллёвага будаўніцтва. І на галоўнай плошчы, якая раней была запраэктавана, і вакол яе зараз будуюць размешчаныя жылныя будыны, плошча якіх складае 50 тысяч квадратных метраў. Варта падумаць над тым, каб далейшая забудова плошчы, Савецкай вуліцы і прылягаючых да яе яшчэ незабудаваных кварталаў ішла на аснове павелічэння паверхняў, а ў раёне галоўнай плошчы магчыма больш метагазона было б пачаць вышынныя будыны, бо ў горадзе пакуль няма яшчэ выразных архітэктурных дамінантаў.

Цэнтральны архітэктурны ансамбль Мінска мае даволі цікавыя і яркія асаблівасці, але мастацкі эффект яго не заўсёды паслядоўны. Агульнае ўражанне забудовы Савецкай вуліцы з'явіла яе малавярхоўнасць, слабая архітэктурная выразнасць асобных збудаванняў, як напрыклад Дома вучоных, які мае вельмі плоскі аб'ём, а поруч з гэтым домам узвышаецца збудаванне з вельмі ўжо няроўнай пластыкай. Залішне шмат будзе будынак Цэнтральнага паштэта, не адчуваецца строгага адбору архітэктурных матываў у будынку ўнівермага.

Прыступваючы да забудовы галоўнай плошчы, неабходна таксама фарсіраваць работы па стварэнню адной з важнейшых плошчаў горада — плошчы ім. Леніна перад Домам Урада, якая з'явіцца адным з важнейшых звянаў цэнтральнага ансамбля. Пры ажыццяўленні праекта рэканструкцыі гэтай плошчы пажадана змяніць даволі невыразныя каларыт фасада Дома Урада на больш светлыя таны, або змяніць такі мастацкі прыём, каб гэты будынак стаў больш светлым па ападырнам афармленню.

У прывакзальных раёне горада таксама ствараецца пэўныя архітэктурны ансамбль. Але трэба сказаць, што вонь ствараецца

Поўны самацёк пануе ў архітэктурных малых форм (кіёскі, вітрыны, агарожы ўчасткаў вакол новабудоваў, агарожы вуліц і г. д.). За радкім выключэннем (мачты па Савецкай вуліцы, рашоткі бульвара па Комсамольскай вуліцы і яе сталёныя «Дынама»), усе аб'екты малых архітэктурных форм не з'яўляюцца ўпрыгожаннем сталіцы. Да ліку такіх аб'ектаў можна аднесці агарожу парка ім. Горкага, агарожы ля школы № 4, ля жыллага дома поруч з Горсоветам і нават ля Дома Урада, дзе сама рашотка добрая, а слупы няаграбны. Асабліва кідаецца ў вочы бездапаможнасць архітэктурнага афармлення і збудавання школьнага рынку.

Тыя сродкі, якія адпускаюцца дзяржавай на стварэнне архітэктурных малых форм, даюць магчымасць будаваць іх прыгожымі і па-мастацку аформленымі. Але гэта можа быць толькі тады, калі галоўны архітэктар горада і яго праектная майстэрня забяспечыць будаўнічыя арганізацыі добра якаснымі праектамі і наведдуць у гэтай справе належны парадак.

Калі не зусім добра абстаць справа з афармленнем адрэзана частка горада, дык лепш увар'яць аддацца ўнутрыквартальным тэрыторыям. У кварталах з добрай капітальнай забудовай многа гаспадарчых будынкаў (дробныя магазіны, склады для друку і іншыя), але ваче вельмі мала дзіцячых, фізкультурных пляцовак і азеленых насаджэнняў.

Наглядаючы на тое, што за апошні час якасць будаўнічых работ павялілася, усё ж у асобных выпадках яна застаецца яшчэ нізкай. Гэта асабліва заўважана ў афармленні фасадаў, якія маюць іншы раз неахайны выгляд. Горад павінен перайсці да прыгожай дэкаратыўнай атынкаўкі і абліцоўкі фасадаў і алмоніцца ад прымітывных аднатонных (у адным жоўтым колеры) афарбовак.

Усе адзначаныя недахопы даволі істотныя, але яны ў пераважнай сваёй большасці могуць быць выпраўлены ў ходзе далейшых работ і ні ў якім разе не могуць зменшыць вылікі поспехі ў стварэнні прыгожага архітэктурнага ансамбля сталіцы. Яшчэ рана даваць агульную ацэнку ўсім таму, што будавана і будзецца ў Мінску, але аб накіраванні архітэктурны гаты будоваў варта гаварыць.

Беларускія архітэктары распрацоўваюць добрыя праекты і ў асноўным ставяць на правільных творчых пазіцыях — на пазіцыях сацыялістычнага рэалізму. Беларуская савецкая архітэктары зрабіла значны крок уперад. Але ў творчай манеры асобных архітэктараў наглядаюцца некаторыя хібы. Аўтары праектаў недастаткова змагаюцца за стварэнне новых вобразавых архітэктурных збудаванняў, часта надаючы ім форму архаічнай дэкарацыі. Заўважана іх элементы электыкі, прыкладам чаго можа служыць дом Міністэрства лясной прамысловасці (арх. Батааў). Беларускія архітэктары яшчэ недастаткова працуюць над праблемай нацыянальнай формы ў савецкай архітэктурі, вельмі мала вывучаюць архітэктурную спадчыну беларускага народа.

Важнейшай асаблівасцю архітэктурнага з'яўлення ёсць імкненне да ідэальнай выразнасці, якой значна дапамагае жываніе і скульптура. На жаль, у нас вельмі недастаткова арганізавана творчае супрацоўніцтва архітэктараў і будаўніцтва з мастакамі, скульптарамі і майстрамі народнай творчасці. Неадзінадушна з'яўляецца такое становішча, калі да работы Архітэктурнага савета горада не прыцягваюць лепшыя беларускія мастакі, а ў канторах афарміцельскіх работ — вельмі мала кваліфікаваных майстроў.

У вырашэнні паматлівых творчых праблем, пастаўленых ходам будаўніцтва сталіцы, выліку дапамогу павінен аказаць Саюз савецкіх архітэктараў БССР. З часу чацвёртага з'езда мінула больш дзесяці гадоў, але новае прабудаванне Саюза па сутнасці яшчэ не распачало работу. У выніку такой бездзейнасці Саюз архітэктараў БССР апынуўся ў баку ад тых вялікіх задач, якія паўстаў перад будаўніцтвам сталіцы. Саюз не арганізуе ні творчых нарад па пытаннях архітэктурна-будаўнічай практыкі, ні абмеркавання новых праектаў, ні аглядаў новых будоваў.

Архітэктарам сталіцы даверана справа выключна вялікай важнасці. Узброеныя метадам сацыялістычнага рэалізму, выконваючы ўказанні партыі і Урада, архітэктары ў цесным супрацоўніцтве з мастакамі і скульптарамі павінны ператварыць і ператвараць Мінск у прыгожы добраўпарадкаваны горад Савецкага Саюза.

Ад рэдакцыі: Просім архітэктараў, будаўнікоў і жыхароў сталіцы выказацца па закранутых у артыкуле пытаннях.

Васіль ЛАГУН.

Чырвонаяслабодскі раён, вёска Буцацна.

Больш клопатаў аб мастацкай самадзейнасці

На здымку: Народны хор Прысынкаўскай хаты-чытальні пад кіраўніцтвам Шыдлоўскага.

Ля крыніц народнай песні

У той вечар, калі выступае калгасны хор, моладзь і старыя прыходзяць у клуб задоўга да пачатку канцэрта. Вокны клуба прыбываюць святліва вясёлымі агнімі. Звініць песні, прыпеўкі.

Пачынаецца канцэрт. Залю апаноўвае цішыня. Раскрываецца заслона, і на клубнай сцэне з'яўляюцца больш трыццаці ўдзельнікаў калгаснага хора пад кіраўніцтвам загадчыка хаты-чытальні Паўла Іванавіча Шыдлоўскага. Хор выконвае песні аб барацьбе за мір, аб вясёллі і зможным жыцці калгаснікаў. Паміж вальмінамі нумарамі ўдзельнікі хора паказваюць «жывую газету» на гаспадарчых тамы калгаса.

Чалавек, які першы раз слухае песні ў выкананні гэтага хора, адразу становіцца зразумелым, што перад ім не проста хор, а своеасаблівы, таленавіты калектыв, які жыве ля крыніц народнай творчасці і чэрнае адтуль усё перадае, уносячы ў свой репертуар новыя тэмы, падказаныя жыццём.

У хоры выключна калгаснікі. Сярод іх ёсць спявачкі, яны больш чым на 50 год, як, напрыклад, О. Даманеўская, Е. Патроўская, А. Шыдлоўская і інш. Яны добра працуюць і ў калгасе. Толькі за ліпень гэтага года кожная з іх выпрацавала ад 50 да 55 працадзён. Многія з харыстаў з'яўляюцца агітатарамі, непасрэдна ў брыгадах праводзяць чытку газет, гутаркі, выпускаюць «бавяныя лісткі» і «лісткі-маланкі». Перад кожным канцэртам харысты расказваюць аб воньце працы перадавікоў, падводзяць вынікі сацыялістычнага спаборніцтва паміж брыгадамі.

Харавы калектыв працуе ў шчыльнай сувязі з драматычным гуртком. Іх аздажана праца дае добрыя вынікі. Толькі за гэты год яны наведвалі з канцэртамі калгасы Прысынкаўскага, Сямёнаўскага, Слабада-Шырашаўскага, Камянецкага і Уздзенскага раёна.

Пошукі новых форм работы

У Чырвонаяслабодскім Доме культуры працуюць драматычны, харавы, танцавальны і музычны калектывы мастацкай самадзейнасці. У пераважнай большасці ў іх удзельнічаюць таленавітыя маладыя рабочыя прамысловых арцелей, МТС і калгасоў.

Кожны месяц наш калектыв шэсць разоў выступае са спектаклямі і канцэртамі перад масавым гледачом. У апошнія два месяцы драмгуртком пастаўлены п'есы: «Шчасце» П. Паўленкі, «Мядзведзь» і «Сватанне» А. Чэхава, «Дзядзька Косця» У. Іванова і «Цыгань» А. Пушкіна. У праграму канцэрта звычайна ўключаюцца аднаактывыя п'есы, харавыя і сольныя спяванне, чытка мастацкіх твораў савецкіх пісьменнікаў, дзень, калектывна і сольныя таны і інш. Апрача спектакляў і канцэртаў, тры разы ў месяц арганізуюцца вечары моладзі, на якіх чытаюцца лекцыі, даклады і гутаркі на міжнародны, навуковы і літаратурны тэмы. Праводзяцца гістарычныя, літаратурныя, музычныя і мастацкія вікторыны, а таксама масавыя развучванне песень і танцаў.

Сем нянек, а гурток без дапамогі

Драматычны гурток завода «Чырвоны Кастрычнік» у рабочым пасёлку Барань існуе даўно. Яшчэ да вайны гурток з поспехам ставіў такія п'есы, як «Любоў Дравяна», «Чанаеў» і інш.

І дзюер гурток смела бярэцца за складаныя пастаўкі. Нядаўна мы паставілі п'есу К. Крапівы «3 народы». З гэтым спектаклем гурток выступіў на віцебскім абласным аглядзе драматычнай самадзейнасці і заняў там першае месца.

Чатыры разы мы ставілі «3 народы» на нашай клубнай сцэне, выступалі з ім у суседнім саўгасе, у клубе Ільінкавіна, у Араніскім гарадскім Доме культуры, у г. Віцебску. Кожны раз зала не магла змясціць усіх жадаючых наглядзець гэты спектакль.

Цяпер гурток рыхтуе даве п'есы: «Не ўсё кату масленіца» Астроўскага і «Асабныя і завукаў» бр. Тур. Гурток налічвае сорак чалавек.

Але трэба адзначыць, што адна да гэтай справы ставіцца толькі самі гурткі, а шты дзятчыцца гаспадароў, тут ужо іншая справа. Дарочна жагучы, гэтых гаспадароў над гуртком два: хата-чытальня, якая належыць Баранскаму псеякоўнаму Савету, і клуб завода «Чырвоны Ка-

скага сельскіх саветаў, даўшы 21 выступленне хора і драмгуртка.

За добрую работу хата-чытальня ў 1947 г. ўзнагароджана грамадзятай і грашовай праміяй Камітэта культуры-асветных устаноў пры Совеце Міністраў БССР. Грамадзятай Камітэта ў 1949 годзе ўзнагароджаны і харавы калектыв. Мастацкі кіраўнік П. Шыдлоўскі ў сувязі з 30-годдзем БССР ўзнагароджаны медалем «За працоўную доблесць».

Репертуар хора няспанна пашыраецца новымі народнымі творамі. Сярод іх ёсць песні, складзеныя кіраўніком хора. Іх можна пачуць у многіх калгасных раёнах. А такая песня як «Пара жаць» рыхтуецца харавымі калектывамі Бараніцкай вобласці да тронга абласнога свята песні.

П. Шыдлоўскі чула адзначаюцца па ўсе тым пераўтварэнні, што адбываюцца ў сацыялістычнай вёсцы. На поле праходзіць новая сельскагаспадарчая тэхніка — гэта ён перадае ў сваёй песні «Нам Сталін багацце дае»:

Гляджу з захапленнем у светлы прастор,
Як іччасце малюнкамі даі залюціць:
Звініць малатарня, спявае матор —
Калгаснае аб'ёма маюць.

Тэкст і мелодыю П. Шыдлоўскі заўсёды абмяркоўвае з калектывам. Хору і яго кіраўніку аказаў дапамогу заслужаны дзеяч мастацтва БССР Г. Пітовіч. Ён прыбег новыя песні самадзейных кампазітараў Галавасцікава і Шуфікі.

Аднак такой дапамогі ад устаноў, якія кіруюць мастацкай самадзейнасцю, хор не атрымавае. Удзельнікі хора самі хочучы запісаць мелодыі песень, але дапаможнікаў па вывучэнню нотнай граматыкі няма. Час ужо звярнуць увагу на зольны хор і аказаць яму творчую дапамогу.

А. МАХНАЧ.

Прысынкаўская хата-чытальня,
Уздзенскага раёна

РЭЗЬБЯРЫ-САМАРОДНІ

У 1948 годзе калектыву Незданеўскага дзіцячага дома на Магілёўшчыне пад кіраўніцтвам майстра С. Вольскага пачаў вывучаць і асвайваць мазаіку з дрэва. Першай работай, выкананай спосабам мазаікі, была рамка да Герба БССР. Гэтая работа дзюер дэлегаціа ў Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Многа работ было зроблена для Усесаюзнай дзіцячай выстаўкі самадзейнага мастацтва. Сярод іх: «Ленін сярод дэлегатаў 3-га з'езда камсамола», «Сталін з дзецьмі на парадзе фізкультурнікаў», «Пераправа праз Дняпро», «Вітва рускіх з качэўнікамі» і інш. Удзельнікі калектыва за гэтыя работы былі праміраваны Магілёўскім аблвыканкомом паездкай у Маскву на аэскурсію.

Пасля наведання музея падарункаў таварышу Сталіну ў кіраўнікі і ўдзельнікі ўзнікла думка аб стварэнні падарунка таварышу Сталіну ва яго клопаты аб дзятках-сіротках.

Значнасць і адказнасць задачы патрабавалі мотны часу для яе рэалізацыі. Было многа розных прапаноў. І толькі ў час другой аэскурсіі ў Ленінград, дзе яе ўдзельнікі яшчэ бліжэй і больш дэталёва знаёміліся з мазаічнымі работамі Ламаносова, было канчаткова вырашана зрабіць партрэт таварыша Сталіна ў раме з беларусым арнамантам спосабам мазаікі з дрэва.

Пастрымае жаданне ўсяго калектыва адлюстравана дарогі вобраз правядыра па ўсёй яго велічы і духоўнай прыгажосці спрыяла таму, што работа атрымалася цёплай, жывой, яна гучыць, як гімн, як песня.

С. Вольскі, інструктар па працы Незданеўскага дзіцячага дома, разам з калектывам сваіх выхаванцаў зрабіў мазаіку па дрэву партрэт правядыра. Партрэт выкананы з вялікім мастацкім і тэхнічным майстэрствам.

Работа над гэтым партрэтам усяго калектыва паслужыла прыкладам і з'явілася каштоўным вопытам для іншых майстроў рэспублікі.

Да прадстаўчай Рэспубліканскай выстаўкі народнага выяўленчага і дапаможнага мастацтва калектыву рыхтуе тры вельмі цікавыя работы: «Крэмль», «Дом Урада ў Мінску» (разьба па дрэву), «Барельеф і «Мазайны стол з апушчаным абрусом» — увор беларускага ткацтва.

З. ДАШЧАНКА.

У калгасным клубе

Калгасы «Комунар», «Перамога сацыялізма» і «Усход» Аравіцкага сельскага савета Хойніцкага раёна Палескай вобласці аб'ядналі ў адін буйны калгас «Комунар».

Уся агітатарна-масавая і культурна-асветная работа ў калгасе пярэб скандэтравана, галоўным чынам, у вытворчых брыгадах. Кожную суботу ў брыгадах праводзіцца «дзень брыгадзіра». Актыўны клуб і агітатары разам з брыгадзірамі ў гэты дзень падводзяць вынікі выканання вытворчых заданняў за мінулы тыдзень, абмяркоўваюць метады работы вольных людзей калгаса, прапануюць лепшыя работы перадавікоў сельскай гаспадаркі, расглядаюць пастановы партыі і ўрада па пытаннях сельскай гаспадаркі, праводзяць інфармацыю аб наездзе у нашай краіне і за мяжой.

За час уборачнай кампаніі і хлебнарыхтовак у калгасе праведзена 296 чытак і гутарак. Лепшымі агітатарамі з'яўляюцца т. т. Кулакоўскі, Чаранкова, Піліпенка, Косар, Шышкаронка і інш.

Пры клубе створаны сельскі дзюерскі, якім прачытана 14 лекцыяў і дакладаў на тэмы: «Перамога калгаснай вытворчасці ва ўзбудненых калгасках», «Меры напярэджання страт пры ўборцы ўраджая», «Узбудненне дробных калгасоў — шлях далейшага ўдзельна сельскай гаспадаркі», «Сталінскі план пераўтварэння прыроды ў дзюерскі», «Міжнародны рух у абарону міру» і інш. Лекцыі і даклады чыталіся як у клубе, так і непасрэдна ў полі.

За час уборкі ў калгасе выпушчаны 24 насядныя газеты і 52 «бавяны лісткі».

Пры клубе актыўна працуюць гурткі — аграімаціны, якім кіруе аграіма т. Комнатны, і заатэхнічны (кіраўнік заатэхнік т. Рудчанка).

Брыгады самадзейнасці клуба для калгаснікаў дадзена 6 канцэртаў. Выконваліся песні, калгасныя частушкі і народныя таны.

Драўнік клуб заслужана карыстаюцца аўтарытэтам у калгаснікаў.

Ул. КОРБАН,
кіраўнік драмгуртка.

І. САСНІН.

ВЕЧАРЫ ў КАЛГАСЕ

Восеса і цікава праходзяць вечары мастацкай самадзейнасці ў Кастрычніцкай хата-чытальні (загадчык камсамола Анна Канаплінік). Спектаклі, песні і дэкламацыі ўсё больш прыцягваюць на вечары калгаснікаў і калгасніц.

Перад канцэртамі мастацкай самадзейнасці выступаюць спецыялісты сельскай гаспадаркі, медработнікі і наставнікі з дзятчыні і дакладамі на палітычныя, аграімаціны і навуковыя тэмы. Так, аграіма Ганчар прачытала лекцыю на тэму «На-

родна-гаспадарчае значэнне кок-сагыз». Даклад аб бігучым моманце і лекцыю аб узнікненні жыцця на зямлі прачытаў дзюерскі мисювар школы тав. Кеўка. Да агітатару таксама прачытана лекцыя на тэму: «Жанчына — вялікая сіла ў калгасе».

У хата-чытальні выпускаецца насядныя газеты «За сталінскі ўраджай», а ў брыгадах — «бавяны лісткі» і «лісткі славы», на якія запісаюцца прозвішчы лепшых калгаснікаў і калгасніц.

Вечарам у хата-чытальні шмат народу. Тут арганізуюцца калектывнае радыёслуханне, чытка газет і часопісаў. Працуе стол даведка. Агібрыгада пры хата-чытальні зрабіла за кароткі тэрмін 10 выездаў з канцэртамі мастацкай самадзейнасці ў калгасы і брыгады сельсавета. Драмгурток паставіў новыя п'есы.

Чырвонаяслабодскі раён,
вёска Буцацна.

Творчы поспех тэатра

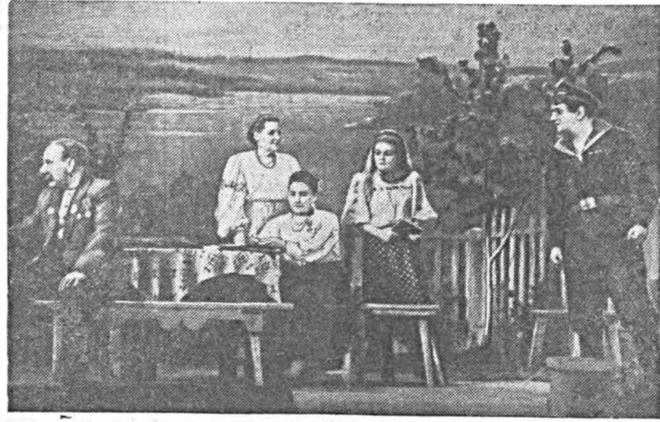
(«Калінавы гай» у тэатры імя Я. Купалы)

П'еса А. Карпейчука «Калінавы гай» вызначаецца сваёй актуальнасцю. Яна выхоўвае ў гледача сацыялістычны адносіны да працы, імкненне да перадавых метадаў выдзялення калгаснай гаспадаркі, новую сацыялістычную мараль. У п'есе мы бачым вобразы жывых, поўнакронных савецкіх людзей з уласцівымі ім рысамі мовага, а часамі слабасцімі або недахопамі, якія наўхільна пераадоўваюцца. У п'есе элементы лірычнага спалучаюцца з камедыянасным, а месцамі і з сатырычным раскрыццём вобразаў і палажэнняў.

Мы не ставім сваёй задачай падрабязна ацэньваць п'есу. Нас цікавіць, як спрыяў тэатр імя Янкі Купалы і, у прыватнасці, малады рэжысёр-дзіпламік Маскоўскага Дзяржаўнага інстытута тэатральнага мастацтва П. Сушко з вастапоўкай гэтай п'есы?

Драматычны матэрыял «Калінавага гаю» дае шырокія магчымасці для поўнаценнага выяўлення пады.

Спектакль паказвае валаіае мэральнае характэро протых савецкіх людзей горада і вёскі, людзей перадавой працы ў іх палымяным імкненні да камунізма. Заслугай рэжысёра трэба лічыць тое, што ён знайшоў верны ключ для вырашэння п'есы як паэтычнай камедыі. Перад гледачом узнікае вобраз спектакля — святоната, антмістычнага, паэтычнага—які сфарміравае прыгожае жыццё савецкіх людзей.

На здымку: (злева направа): Раманюк—арт. Г. Глебаў, Коўшык—арт. В. Пола, Крылатая — арт. Г. Манарава, Надзея—арт. І. Ждановіч, Ветрава—арт. Б. Платонаў.

Спектакль паказвае валаіае мэральнае характэро протых савецкіх людзей горада і вёскі, людзей перадавой працы ў іх палымяным імкненні да камунізма. Заслугай рэжысёра трэба лічыць тое, што ён знайшоў верны ключ для вырашэння п'есы як паэтычнай камедыі. Перад гледачом узнікае вобраз спектакля — святоната, антмістычнага, паэтычнага—які сфарміравае прыгожае жыццё савецкіх людзей.

Спектакль паказвае валаіае мэральнае характэро протых савецкіх людзей горада і вёскі, людзей перадавой працы ў іх палымяным імкненні да камунізма. Заслугай рэжысёра трэба лічыць тое, што ён знайшоў верны ключ для вырашэння п'есы як паэтычнай камедыі. Перад гледачом узнікае вобраз спектакля — святоната, антмістычнага, паэтычнага—які сфарміравае прыгожае жыццё савецкіх людзей.

Лірычная тема спектакля садзейнічае раскрыццю вобраза перадавога савецкага чалавека, спектакля, які вырашае пытанні дружбы і любові з пазіцыі сацыялістычнай маралі. Павучальна таксама вырашана тема ўзаемаадносін жыцця і мастацтва ў савецкай рэчаіснасці: мастацтва заклікала актыўна дапамагаць пераўтварэнню нашага жыцця.

Рэжысёр П. Сушко творча падышоў да раскрыцця зместу п'есы, знайшоў яркае сцэнічнае вырашэнне яго, паглыбіў і пашырыў гучанне раду вобразаў і сітуацый, якія ў п'есе часамі недастаткова выразаныя.

Спектакль шмат выйграў ад таго, што рэжысёр ускрывае асноўны канфлікт п'есы—барцьбу за перадавы калгас—на фоне актыўнага працоўнага жыцця калгаснай вёскі. Гэта дасягаецца, у прыватнасці, увядзеннем народных сцен. Глядач бачыць на працягу ўсяго спектакля багату, жыццерадасную калгасную моладзь, якая знаходзіць валаіае творчую радасць у працы, вучобе і барцьбе за дасягненні калгаса. Актыўна прысутнасць моладзі на сцэне глыбей раскрывае калгасную рэчаіснасць. Тут паказваецца таксама высокі інтэлектуальны ўзровень моладзі. Выразная ў гэтых адносінах сцэна «спровадаў» Агі.

Вобраз Надзеі ў п'есе паказаны аднабаковым—толькі ў сувязі з не каханнем. У спектаклі-ж гэты вобраз стаў больш поўным, бо рэжысёр развіў і актывізаваў яе грамадска-працоўную дзейнасць. У прыватнасці, сельская настаўніца Надзея актыўна дапамагае брыгадзе Васіліны ў барцьбе за высокі ўраджай, разам з іншымі выступае супроць памылковай лініі свайго бачкі — Раманюка.

У п'есе невыразна вынісаны ўзаемаадносіны Надзеі, Ветравага і Батуры. Складана ўражанне, быццам Надзея кахае Батуру, а гэтым выяўляецца, што Ветрава і ёсць той самы марак-герой, якога яна паказала на кнізе. Гэта надумана сітуацыя ў спектаклі пераадоўваецца тым, што з самага пачатку глядач разумее, што Надзея кахае Ветравага, а Батура і яна захапілася ім новым і некалькі мезавчый-

ным для не чалавекам—п'сменнікам і героём рамана.

Спектакль выйграў ад таго, што рэжысёр асноўную ўвагу аддаў адрастанню працоўнага жыцця калгаснай вёскі. У спектакль уведзена музыка фальклорных і савецкіх песень, якія дапамагаюць раскрыццю радаснага, пачаслівага жыцця.

Вобразы перадавых людзей паказаны ў спектаклі жыццёва, праўдзіва. Рэжысёр выявіў умненне працаваць з актэрамі, зыходзячы з іх канкрэтных творчых асаблівасцей. Мізансцэны спектакля натуральныя і сапраўды неабходныя для выяўлення той або іншай думкі. Спектакль вызначаецца вялікім актэракім ансамблем. Аднак, яго поўнаценнаму ўспрыняццю перашкаджае яшчэ празмерная рас-

чучдэм любові і дружбы.

Актэры І. Рахленка, які выконвае ролю п'сменніка Батуры, спрошчана падышоў да вырашэння вобраза. Змест таго, каб паказаць Батуру сапраўдным сябрам Ветравага, які выратаваў яму жыццё на фронце, актэра паказаў п'сменніка аб'якавым староннім назіральнікам. Батура-Рахленку мала хвалае лёс яго сябра, які часова апынуўся ў баку ад галоўных, грамадскіх спраў калгаса. Такія, напрыклад, сцэны ў 2-ой карціне, на востраве, у якой Батура дазваецца аб тым, што Ветрава адшоў у бок ад галоўных спраў у калгасе.

Мы не адчуваем у Батуры-Рахленкі настольківа імкненія дапамагчы Ветравому стаць на шлях актыўнага ўдзелу ў жыцці калгаснікаў.

Усе яго дыялогі з Надзеяй (за выключэннем сцэны з кашуляў) праводзяцца халадна, як-бы па прыму, без сапраўдных пачуццяў. Цяжка паверыць тэксам таму, што Батура кахае Надзею. Без гэтай рысы паніжаецца гучанне дружбы, дзеся якой Батура на п'есе знаходзіць мужнасць падавіць вялікую любовь да дзяўчыны.

Многа працавала актэры І. Ждановіч над вобразам Надзеі. Яна ўзбагаціла вобраз пшырымі пачуццямі, зрабіла яго жыццесадардальным. З вялікім мастэрствам актэрыка раскрывае ўзрастающую сілу любові да Ветравага.

Жыццёва проты вобраз мастака Вербы стварыў актэры П. Цекур. Спалучэнне высокай культуры з вялікай сціпласцю і любовью да народа, якому мастак прысвячае сваю творчасць, робіць яго прывабным. Цікавы сваім стаўленнем да пазіцыі Мартын Кандыба (арт. З. Стома). Рэжысёр і актэры правільна падышлі да вырашэння вобраза, праз які ў камедыіным плане высмейваецца пазіцыя, адраваная ад жыцця. У той-жа час Кандыба паказаны савецкім чалавекам, які здольны на карысныя справы.

Таму апаэтызаванай, творчай працы нясуць дзяўчаты брыгады Васіліны, сярод якіх асабліва запамінаецца Порхаўка (арт. В. Дакальская) і Грудчанка (арт. Я. Кавалева).

Каларытныя вобразы рыбакоў ствараюць актэры Э. Шанко і С. Хацкевіч. Ярка і цікава выконвае ролю марак Крыма актэры А. Барановікі.

Асноўнае месца ў спектаклі займаюць асноўныя персанажы — Вакулэнка і Ага Шчука. Актэры Ул. Дзядзюшка з гранічнай жыццёвай праўдай знайшоў унутраную і знешнюю характэрынасць вобраза надхаліма Вакулэнкі, які думае толькі аб сваім асабістым шчасці.

Актэры гранічна проты і тонка распрацаваў гэты вобраз. Кожны погляд, жэст, поза, інтанацыя—усё гэта дапамагае выяўленню ўнутранай сутнасці гэтага чалавека. Запамінаюцца таксама ўдала знойдзеныя дэталі, як спроба закрыць свой твар ад мастака, каб той не памылаў яго, мірны і спакойны сон у час гарачых спрэчак іншых аб справах калгаса (сцэна перад партходам), змаханне мух з твару заснуўшага Раманюка і многае іншае. З гэтых дэталей вырастае мастацкі дасканалы вобраз гульты і падхаліма.

Ваўнічую мяшчанку Агу Шчуку, наіўсаную аўтарам гротэскава, з вялікім пачуццём меры і тактам, сатырычна, у радзістымым плане выконвае актэрыка Л. Шышко.

Хочацца адзначыць таксама мастацкае выкананне парькоў і грэмаў ў спектаклі «Калінавы гай» трымерам Г. Волкавым.

Першая творчая сустрэча маладога рэжысёра з адным з вядучых тэатраў краіны ўвядзлася вялікім поспехам. Спектакль «Калінавы гай»—буйнае дасягненне тэатра імя Янкі Купалы.

У перабудове работы опернага тэатра значную ролю павінны адгрываць грамадскія арганізацыі, у тым ліку і насядняя газета. Але ў апошнім нумары насядней газеты «За савецкую оперу» (рэдактар Ул. Шахрай) змешчаны дэкларацыйны артыкул галоўнага рэжысёра Б. Марцінава, у якім з гучнай фразеалогіяй і агуканымі разважаннямі схавана незадавальняючая праца рэжысёрскай калегі тэатра.

Яшчэ большае здзіўленне выклікае артыкул Ул. Шахрая, які, узімаючы вачынае пытанне аб марксісцка-ленінскай вучобе актэстаў, са знявагай ставіцца да творчых работнікаў. Аб гэтым гаворыць стэлы яго артыкула, «Дзе Вы і з кім Вы—заслужаны актэсты Ворвулеў, Сайкоў, Драчын?»—пытанне Ул. Шахрая.

Высокамерны тон артыкула не мае нічога агульнага з метадамі партыйнага выхавання.

Зусім ясна, што тэатр уступіў у новы сезон драмна падрыхтаваным.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР, якое да гэтага часу спакройна назірала буйныя хібы ў рабоце тэатра, павінна, нарэшце, зразумець сваю адказнасць за готу справу і пабольшыць дапамагчы калектыву ў яго творчай і арганізацыйнай перабудове.

Няма падстаў для заспакаення

Сёння спектаклем «Кастусь Каліноўскі» адгрываецца асенне-зімовы сезон у тэатры оперы і балета.

На працягу кастрычніка—снежня тэатр маркуе паказаць новыя спектаклі: оперы «Фауст» Гуно, «Дэман» Рубінштэйна, «Мароку» Красева (для дзяцей) і балет «Салавей» М. Кропшера (новая редакцыя).

Аднак творчая і арганізацыйная работа тэатра за першае паўгоддзе 1950 г. таксама як і становіцца падрыхтоўкі да пачатку сезона, не даюць падстаў для заспакаення, таму што тэатр не перабудоваў сваю работу ў адпаведнасці з задачамі, якія перад ім паставілі.

Вядома, што мастацкае кіраўніцтва тэатра пасля выпуску балета «Князь-возера» (у канцы 1948 года) нічога канкрэтнага не зрабіла для стварэння новых оперных і балетных спектакляў. За ўсе пасляваенныя гады не паставіла ніводнай рускай савецкай оперы. Больш таго, заганы стэлы работы былога галоўнага дырэктара Пірадова і рэжысёрскай калегі з беларускімі кампазітарамі Р. Пуустам і М. Аладавым, лібрэтыстамі П. Глебкам і К. Куроўскім над новымі операмі сведчаць аб аб'якавасці да беларускага рэпертуара.

Не ў лепшым стане былі ў мінулым сезоне і іншыя важныя галіны работы (нагляд за якасцю бугучага рэпертуара, прафесійная і палітычная вучоба і інш.).

Дырэкцыя не знайшла і новых метадаў сувязі з гледачом.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разнабой, а з кампазітарамі і лібрэтыстамі па сутнасці сшынена ўсякая праца.

На жаль, нічога не змянілася ў гэтых адносінах і цяпер. У аперы опер «Андрэй Касцёна» і «Машэка» сярод кіруючых работнікаў тэатра паранешаму існуе поўны разна